EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

TEREZÍNSKÉ GHETTO A MALÁ PEVNOST

Exkurze pro žáky základních škol

Autorský tým: Mgr. Jan Kotěra, Ing. Markéta Flekalová, Ph.D., Mgr. Petr Krňák

MAP ORP LITOMĚŘICE II

2019

TÉMA: Malá pevnost a terezínské ghetto – významný památník 2. světové války

ÚVOD

Citlivější lidé říkají, že na ně i dnes, třičtvrtě století po válce, v Terezíně „něco padá“. Žijí tu jen dva tisíce lidí a město pořád působí tak trochu zanedbaně. Co se tu tehdy stalo, jak vzniklo to tíživé dědictví? Proč zrovna Terezín byl vybrán jako sídlo pro židovské ghetto, proč zrovna v Terezíně vznikla věznice pražského gestapa?

Tato exkurze není pro malé děti. Myslíme si dokonce, že je vhodná až od 15 let. Měl by ji ale absolvovat každý. Každý, kdo už se dokáže postavit faktům o tom, co byl za druhé světové války schopen dělat člověk člověku. Kdo už podobné místo navštívil, ví dobře, že nic podobného nechce nikdy zažít. A třeba pro to ve svém životě i něco udělá.

Vítejte na důležité exkurzi. Smutné, ale velice poučné.

1. PŘÍPRAVA VE ŠKOLE

VÁLEČNÝ FILM

Kolik toho víte o druhé světové válce? Dokázali byste o ní něco říci mladšímu dítěti? Pokud nemáte úplně jasno, je dobré začít nějakým válečným filmem. Je jich neuvěřitelná spousta. O židovském ghettu je například výborný film Pianista. Pokud zvládáte staré, černobílé filmy, doporučujeme český film Transport z ráje – ten je přímo o Terezíně.

DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

Než se vypravíte na exkurzi, měli byste mít o válce dobrý přehled. Nabízíme vám dva způsoby, jak ho získat. Pracovat můžete ve skupinách: buď se zaměříte na osobnosti, které do ní zasáhly – každá skupina si vybere jednu (z různých zemí) a zpracuje její medailon. Nebo si do skupin rozdělíte významné události války a opět každá skupina jednu zpracuje. Potom skupiny představí svou práci ostatním a může začít diskuze.

DŮLEŽITÁ SLOVA A NÁZVY

Další střípek do mozaiky – zjistěte význam těchto slov či sousloví: ghetto, gestapo, nacismus, koncentrační tábor, konečné řešení židovské otázky, transport, politický vězeň.

PROČ ZROVNA TEREZÍN?

To je otázka pro vás. Pátrejte, není to těžké. Až přijdete na odpověď, budete připraveni na další terezínskou exkurzi. Terezín, to totiž není jen druhá světová válka. Jeho dějiny jsou o něco starší, velmi zajímavé a kupodivu ne-válečné. Poradíme. Začněte u císaře Josefa I.

2. EXKURZE

SPOJENÍ: Terezín je kousek od Litoměřic, je dostupný i pěšky. Autobusové spojení je časté a rychlé.

DOPORUČENÁ TRASA: Začněte Malou pevností (za řekou, směrem na Prahu), pak si projděte město a navštivte Muzeum ghetta (v centru). Nakonec vás čekají Magdeburská kasárna (jihovýchodní okraj města).

ROČNÍ OBDOBÍ: Celý rok

ČASOVÁ NÁROČNOST: Alespoň 4 hodiny

DOPORUČENÝ VĚK: Deváťáci a starší

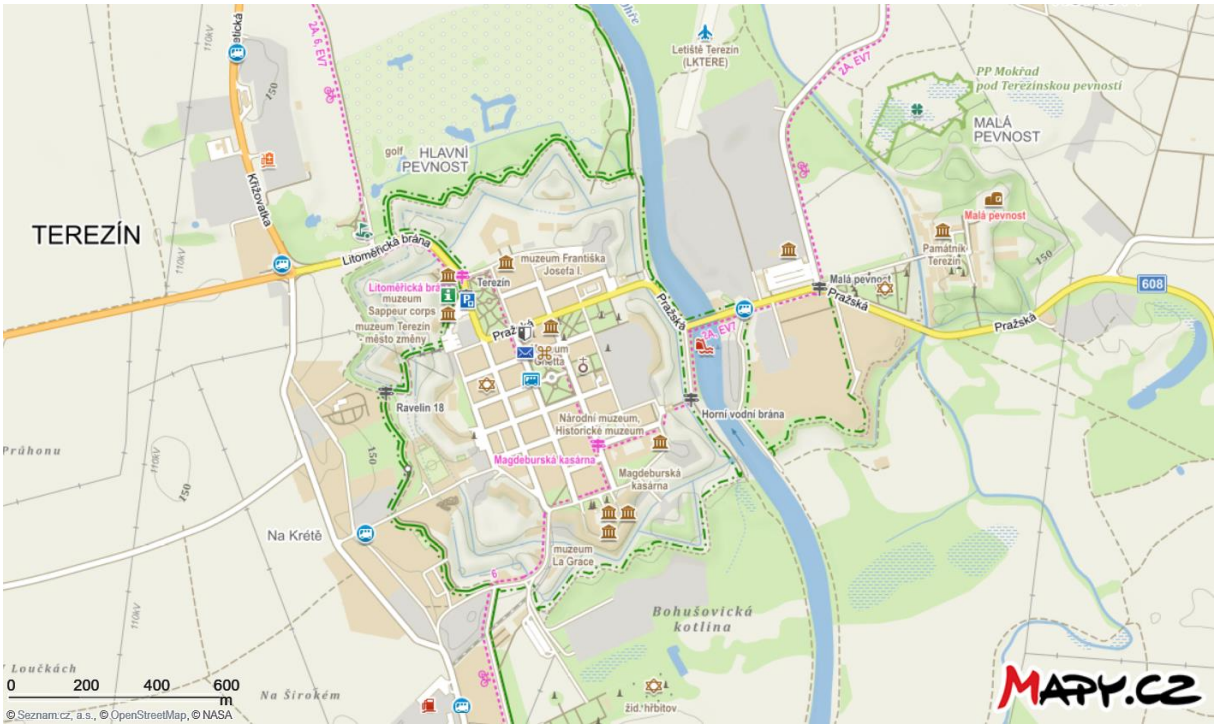

https://www.pamatnik-terezin.cz/

AKTIVITY BĚHEM EXKURZE

MALÁ PEVNOST

Malá pevnost nebyla součástí ghetta. Sloužila jako vězení nacistické tajné policie (gestapa) a kromě politických vězňů jí prošli i váleční zajatci. Nedostanete tu žádný zvláštní úkol – prohlídka s průvodcem je působivá dost. Tady se vám rozhodně nestane, že byste nedávali pozor. Buďte vnímaví a pamatujte si důležité informace, které vám průvodce sdělí.

MUZEUM GHETTA

Pevnostní město Terezín sloužilo za války jako židovské ghetto. Abyste pochopili, jak fungovalo, měli byste navštívit zdejší muzeum. Najdete ho hned u náměstí. Ale pozor! Expozice není pro školáky moc zajímavá a může se vám stát, že vás ta spousta panelů s informacemi začne nudit. Je proto dobré se dopředu připravit. S pomocí učitele si vymyslete čtyři úkoly. Rozdělte se do skupin a každá skupina musí všechny čtyři úkoly splnit. Příklad? Zjistěte, kolik lidí prošlo ghettem, které národnosti a v jakých počtech tu byly zastoupeny. Kolik z nich tu zemřelo, kolik bylo transportováno do koncentračních táborů?

MAGDEBURSKÁ KASÁRNA

Pokud vám ještě zbyla energie, vyzkoušejte také Magdeburská kasárna. Výstavy o umění v ghettu vás možná až tak nezaujmou, ale uvidíte tu rekonstruovaný vězeňský pokoj a také velice zajímavou expozici o nacistických propagandistických filmech.

3. ČÍM NAVÁZAT

PREZENTACE VÝSLEDKŮ SKUPINOVÉ PRÁCE

Splnili jste všechny čtyři úkoly v Muzeu ghetta? Pak jste připraveni na prezentaci výsledků. Každá skupina se zaměří na jeden úkol. Ostatní můžou doplňovat chybějící informace a klást doplňující otázky.

DALŠÍ NACISTICKÁ VĚZENÍ

Terezín samozřejmě nebyl jediný. Zjistěte, kde v Evropě byla za druhé světové války další židovská ghetta a jaké byly jejich osudy. Potom se zaměřte na koncentrační tábory. Jste už připraveni alespoň na film o některém z nich? Pro začátek zkuste Schindlerův seznam.

ROZHOVORY S PAMĚTNÍKY

Skutečných pamětníků války ubývá. Možná ale najdete někoho z jejich potomků, kdo si vše pamatuje alespoň z vyprávění. Začněte hledat ve svém okolí. Dotazovaného člověka citlivě oslovte a zeptejte se, jestli mu nevadí o válce mluvit. Pak mu zkuste položit předem připravené otázky.

Pokud byste nikoho nenašli, hledejte rozhovory v dokumentárních filmech o válce. Budete překvapeni, kolik jich je.

MÍROVÉ ROZHOVORY

Nakonec to nejdůležitější. Uspořádejte ve třídě „mírovou konferenci“ a diskutujte o tom, jak do budoucna zabránit podobným hrůzám. Představte si, že je těsně po válce a vaším úkolem je sepsat dokument (bod po bodu), který bude obsahovat konkrétní opatření. Jak bojovat proti

nenávisti mezi národy, jak zabránit nástupu fanatiků k moci, ale především jaká POZITIVNÍ OPATŘENÍ by mohla fungovat. Můžete si rozdělit role – moderátor, zástupci vítězů, poražených, a tak dále.
Až bude po konferenci, požádejte učitele, aby vaše opatření porovnal s těmi, která světové společenství po válce skutečně přijalo. Trefili jste se? A jak ta skutečná opatření fungují?